

Punt de Vista

EL PUNT AVUI+

El Punt Avui expressa la seva opinió únicament en els editorials. Els articles firmats exposen les opinions dels seus autors.

**EL DEBAT LITERARI A CATALUNYA
SEMBLA QUE S'HAGI EXTINGIT**

Hèctor Bofill

Escriptor

Les obres sepultades

Sembla escaient que Ferran Mascarell promogui un debat sobre l'estat de la cultura sota el parai-gua de les III Jornades de Reflexions crítiques per bé que, pel que fa al gremi literari, el que més conec, es passi de puntetes sobre el principal problema que s'abat sobre les nostres lletres: la completa evaporació de la societat literària. Quan alguns, per exemple, ja fa gairebé deu anys, vam activar en les pàgines de l'Avui una polèmica sobre la recepció de l'obra de Josep Carner, potser vam plantejar una esbiaixada esmena a la totalitat, potser no vam acabar d'encertar el to, però, en qualsevol cas, les rèpliques i contrarèpliques que es van seguir en aquell debat (començant per l'article de Sebastià Alzamora *Josep Carner: el príncep a la picota*, desencadenant de la disputa) va evidenciar que la societat literària catalana encara actuava, que hi havia un cercle de lectors de poesia remarcable i que algunes iniciatives literàries eren seguides amb interès.

EN L'ACTUALITAT, PER CONTRA, el debat literari sembla que s'hagi extingit, les novetats dels diversos gèneres passen sense pena ni glòria amb la tediosa rutina que va dels premis a la ressenya d'algun suplement i d'allà uns mesos a la llibreria abans de desfilars cap al cementeri del dipòsit dels exemplars no venuts que aviat seran trinxats i convertits en pasta de paper.

La crisi no sembla excusa de tanta deixadesa, perquè precisament fins ara se sostenia que era en èpoques de crisi quan el consum literari revifava. Sospito que l'origen del panorama literari insuls que ens toca viure es troba, primer, en una caiguda en picat de l'hàbit de la lectura que, si sempre havia estat a nivells modestos, ara, potser a causa de la irrupció de les xarxes socials, ja està contra les cordes; segon, a la precarització del sistema d'ensenyament, que no sols ha laminat la cultura literària de les aules de secundària sinó que ha permès que a la universitat arribin estudiants, fins i tot en graus dedicats a les humanitats, sense cap mena d'interès per la tradició cultural; i tercer, per un aspecte que alguns ja denunciàvem quan es va tractar la qüestió de Carner i és la feblesa de les estructures de recepció literària, la manca de discurs crític que permeti establir lligams entre el cànon i els autors del present. Sense menystenir l'enorme tasca de

HYE YOUNG YU

persones com Sam Abrams, Pere Ballart, Laura Borràs, David Castillo o Jordi Llavina (tot essent conscient que em deixo alguns noms imprescindibles i que prego que em disculpin per l'oblit), el problema rau al fet que

El més preocupant és que no hi ha cap certesa sobre la continuïtat dels nostres genis literaris i aquest també és el principi de la fi d'una cultura

qualsevol cosa que diguin aquestes autoritats també es desintegra en un oceà d'indiferència social.

SI EN ETAPES ANTERIORS de la nostra història cultural les elits sabien qui era Verdaguer, qui era Segarra, qui era Espriu o qui era el mateix Carner quan estaven vius i es trobaven en el zenit de la seva producció, ara ens trobem que les classes que en teoria haurien de constituir l'avanzada intel·lectual de Catalunya són del tot incapaces d'identificar algun autor dels que ara es troben en el seu apogeu creatiu. Si algú dubta del que estic dient el repto que es passegi pel campus d'alguna universitat catalana, començant, com dic, per les facultats de lletres, i vagi preguntant qui és Joan Margarit, Pere Rovira, Miquel de Palol o Màrius Sampere i si han llegit algun dels seus llibres. En aquests moments, i a diferència del que succeïa fa

deu anys, aquests nois i noies ni tan sols es troben en condicions de reconèixer autors amb més presència als mitjans de comunicació, com el cas de Quim Monzó, o d'escriptors considerats més comercials (ja veurem què dona de si el llançament de *Victus*, la nova novel·la de Sánchez Piñol). Hem arribat al punt en què les lletres no fan popular ningú.

UN MOMENT CLAU DE LA CONSCIÈNCIA sobre les perspectives tètriques que rondan la cultura literària catalana el constitueix la desaparició de Baltasar Porcel. Dos anys després de la seva mort, un dels novel·listes en llengua catalana més grans que ha donat el segle XX ja es troba sepultat per una gruixuda capa d'oblit. Qui llegeix, qui parla, qui elucubra ara mateix sobre *Cavalls cap a la fosca* o sobre *L'emperador o L'ull del vent*? El més preocupant, doncs, és que no hi ha cap certesa sobre la continuïtat dels nostres genis literaris i aquest també és el principi de la fi d'una cultura.

Se'm pot contestar, i segurament acceptaré l'objecció, que aquesta davallada no sols afecta la cultura catalana sinó bona part de les cultures occidentals. En efecte, només cal que hi pensem una mica per, més enllà d'algun premi Nobel, no acabar de trobar cap figura en el panorama de les grans literatures europees que sigui llegit, estudiat i admirat per la seva comunitat en el moment en què encara es troba actiu. Sembla com si la cultura europea en general vulgui desplaçar la presència de grans gegants literaris, com si ja no hi pogués haver espai per a l'aparició d'un Joyce, d'un Beckett, d'un Thomas Mann o d'un Albert Camus. Però, amb independència del que facin els altres, el cas és que si no tenim cura de la connexió entre la nostra tradició i els seus representants en l'actualitat, si no tornem a reconèixer i a estimar els nostres poetes i els nostres narradors, una cultura demogràficament petita com la nostra és la primera que es trobarà al caire de la dissolució.

La literatura, més que marca i projecció, com es pretenia plantejar des de les esmentades jornades culturals, és autoreconeixement i vector de cohesió nacional. El que li succeeixi en el futur proper serà el símptoma del que li espera al país.